การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวิธีอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Confirmatory Factor Analysis of The Method of conservation and cultivation of Thai Classical Music Culture of Students in the Basic Education Institutes

พินิจ สังสัพพันธ์ (Pinit Sangsapphan)[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวิธีอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ประกอบด้วยครูผู้สอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 200 คน และครูผู้สอนดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 200 คน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ภาคใต้ ปีการศึกษา 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสำหรับครูสอนดนตรีไทย วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวิธีอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับสอง โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72

ผลการวิจัยปรากฏว่า องค์ประกอบวิธีอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 ด้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .81 - .88 เรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้ดังนี้ องค์ประกอบด้านการดำเนินการ องค์ประกอบด้านการประเมินผล องค์ประกอบด้านการวางแผน และองค์ประกอบด้านการปรับปรุงและพัฒนา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.88, 0.88, 0.82 และ 0.81 ตามลำดับ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าค่าไค-สแควร์เท่ากับ 166.14 ค่าความน่าจะเป็น(p) = 0.15 ที่องศาอิสระ(df) 148 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) เท่ากับ 0.96 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เท่ากับ 0.95 ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) เท่ากับ 0.03 ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.02

---

[1] *ครูโรงเรียนบ้านปลายคลอง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครศรีธรรมราช*

Abstract

The purpose of this research were to synthesize and perform a confirmatory factor analysis the method of conservation and cultivation of Thai Classical Music culture of students in the basic education institutes. On hypothesis model with empirical data. The samples Consisted of 400 subjects comprised 200 Thai Classical Music teachers in primary school and 200 Thai Classical Music teachers in secondary school under the Jurisdiction of the Office of Basic Education Commission in the Southern Region, Thailand, Academic Year 2011. The Research Instrument was Thai Classical Music teachers questionnaires. Data were analyzed by means of second order confirmatory factor analysis using LISREL version 8.72

Results indicated that the model was consistent with the four – aspect model and fit the data well. Ranging from the highest aspect loading value to the lowest, they were from .81 to .88 Doing, Check, Planning and Action. The multiple R – square relationships between each aspect and the Thai Classical Music teachers were 0.88, 0.88, 0.82 and 0.81 respectively. The construct validity of models was consistent with empirical data, with chi - square goodness of fit test at 166.14 with 148 degree of freedom ; p = 0.15 ; Goodness of Fit Index: GFI =0.96 ; Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI = 0.95; Standardized Root Mean Square Residual: SRMR = 0.03 ; and Root Mean Square Error of Approximation RMSEA = 0.02

Keywords : Thai Classical Music, Conservation of Thai classical music, Cultivate of Thai classical music, Thai classical music culture, Students in the Basic Education Institutes.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"ดนตรีไทย" เป็นวัฒนธรรมด้านหนึ่ง ซึ่งมีประวัติและพัฒนาการมาเป็นเวลายาวนาน เป็นสิ่งแสดงถึงความเป็นชาติไทย ที่สามารถสะท้อนภาพในยุคสมัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติดนตรีไทยได้เป็นอย่างดี ดนตรีไทยเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่มีความสำคัญยิ่ง มีโครงสร้างและระเบียบแบบแผนของตนเอง ซึ่งโครงสร้างและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ นั้นต่างมีหน้าที่และผสมผสานกันจนกลายเป็นวัฒนธรรมทางดนตรีประจำชาติของไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยที่มีมาช้านาน ทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยขัดเกลาจิตใจและลักษณะนิสัยของผู้ที่คลุกคลีกับ ดนตรีไทยให้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน มองโลกในแง่ดี มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ช่วยลดความก้าวร้าวของคนในสังคม ดนตรีไทยจึงช่วยให้สังคมมีความน่าอยู่ และมีความสุข นอกจากนี้ดนตรีไทยยังทำให้ผู้บรรเลงเกิดจินตนาการในทางสร้างสรรค์ สนุกสนานเพลิดเพลิน ลดความเครียดในชีวิตประจำวัน

กล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง และส่งเสริมบุคลิกภาพอีกด้วย (จิรพรรณ จันผกา, 2545 : 1)

สภาพปัญหาความอยู่รอดของดนตรีไทยเป็นผลมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตกอย่างรวดเร็ว ทำให้วัฒนธรรมบางอย่างของไทยที่เคยมีบทบาทสนองความต้องการของสังคมเริ่มจะหมดไปจากชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย เนื่องจากบุคคลยังระส่ำระสายในการเลือกสรรและประสานสัมพันธ์แบบอย่างใหม่ ๆ ของวัฒนธรรมตะวันตกอยู่ คนไทยเราเองก็มิได้สนใจวัฒนธรรมของชาติด้วยความเห็นดีเห็นงาม หรือด้วยความรู้ ความเข้าใจอย่างซาบซึ้งในวัฒนธรรมของชาติ ในปัจจุบันวัฒนธรรมของชาติไทยได้ถูกทอดทิ้งไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทำให้ศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างสูญหายไปจำนวนมาก จากการที่คนไทยรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาประพฤติปฏิบัติกันมาก จึงทำให้มองเห็นวัฒนธรรมประจำชาติเป็นของ ล้าหลัง ไม่มีคุณค่า ขาดความสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย เพราะสังคมไทยรุ่นใหม่นิยมศิลปะของต่างชาติมากขึ้น หากคนไทยละเลยกับปัญหาดังกล่าวข้างต้น ศิลปวัฒนธรรมไทยด้านดนตรีไทยก็นับวันจะถดถอยลงไป จึงถือเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนที่จะช่วยกันปลูกจิตสำนึกของคนไทยด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน ผู้ซึ่งเป็นอนาคตของชาติต่อไป ให้หันมาร่วมแรงร่วมใจกันศึกษา จรรโลง และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมทางดนตรีไทยให้คงอยู่และเจริญรุ่งเรืองเพื่อเป็นมรดกแก่อนุชนรุ่นหลังที่เป็นลูกหลานไทยสืบต่อไป (ทัศไนย อายุเจริญ, 2535 : 2)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 12-34)ได้กล่าวถึงสภาพสังคมไทยปัจจุบันไว้ว่า สังคมไทยมียังขาดภาวะสมดุล ยังมีปัญหาสำคัญที่ต้องดูแลแก้ไขและบางเรื่องอยู่ในขั้นวิกฤต อันมีทั้งที่เกิดจากสภาพภายในสังคมเราเอง และจากการคล้อยตามกระแสโลกาภิวัตน์ของโลก ทั้งนี้ประเด็นปัญหาใหญ่ ๆ ที่ควรมีการทบทวน ได้แก่ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง คุณภาพการศึกษาของประชากรโดยเฉลี่ยต่ำลง การศึกษาขาดเอกภาพด้านนโยบาย สถานศึกษาขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ สังคมตกอยู่ในกระแสบริโภคนิยม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย ศิลปะไทยถูกละเลย สถาบันศาสนาได้รับการยอมรับในฐานะที่พึ่งทางใจน้อยลง สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง “เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม” (อมรวิชช์ นาครทรรพ, 2548 : 12 - 34) พบว่าปัญหาของเด็กและเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตนั้น กำลังถูกคุกคามอย่างหนัก คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการมั่วสุมทางเพศและล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการแข่งขันรถจักรยานยนต์ ปัญหาติดการพนัน ปัญหาการติดเกม ปัญหาการหลงใหลคลั่งไคล้ในวัฒนธรรมต่างชาติ ปัญหาการท่องเที่ยวสถานบันเทิง และปัญหาการละเลยขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมไทยของเยาวชน

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าปัญหาเยาวชนของชาติกำลังอยู่ในขั้นวิกฤตอย่างหนัก ถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันท่วงทีแล้วจะเกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างใหญ่หลวง วิธีการแก้ไขปัญหาเด็กและ

เยาวชนให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ก็คือการให้นักเรียนได้เล่นหรือร่วมกิจกรรมทางด้านดนตรีไทยในสถานศึกษา และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับดนตรีไทย ได้มีผู้ศึกษาไว้เฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียน การศึกษารายกรณีบรมครูทางดนตรีไทย การพัฒนาชุดการสอนและผลิตสื่อนวัตกรรมการสอนดนตรีไทย การประเมินโครงการส่งเสริมดนตรีไทย การสร้างแบบสอบวัดความถนัดทางดนตรีไทย ฯลฯ แต่ยังไม่มีผู้ใดศึกษาองค์ประกอบในการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษา เนื่องจากผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ให้ทำวิจัยเรื่อง วิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์แล้ว อีกทั้งยังเป็นงานวิจัยที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดในระดับภาคใต้ และนำเสนอในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับชาติ ประจำปี พ.ศ. 2553 นำเสนอในที่ประชุมวิชาการงานดนตรีไทยอุดมศึกษา ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ประจำปี พ.ศ. 2553 และได้รับการัดเลือกให้ตีพิมพ์ในวารสารการประชุมวิชาการระดับชาติ "มหาวิทยาลัยบูรพา" ประจำปี พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Research) ผลการวิจัยที่สำคัญคือได้รูปแบบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษาและนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา แต่งานวิจัยชิ้นนี้ยังไม่ได้รับการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรเพื่อค้นความสัมพันธ์กันในลักษณะของรูปแบบโมเดล ประกอบกับในการนำเสนอในที่ประชุมทางวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้มีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่วิพากษ์งานวิจัยเรื่องนี้ ให้คำแนะนำว่าควรพัฒนาวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยให้เป็นโมเดลที่สมบูรณ์และวิเคราะห์ยืนยันโมเดลด้วยจะทำให้งานวิจัยเรื่องนี้มีคุณภาพสูงสุด ดังนั้นเพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับเด็กและเยาวชนของประเทศไทยให้กลับมาเป็นคนดี กลับมาเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทำวิจัยต่อยอดเรื่อง การพัฒนาและยืนยันโมเดล(Confirmatory Factor Analysis : CFA) วิธีอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า องค์ประกอบของวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการวางแผน (Plan) องค์ประกอบด้านการดำเนินการ (Do) องค์ประกอบด้านการประเมินผล (Check) และองค์ประกอบด้านการปรับปรุงและพัฒนา (Action) โดยมี

โมเดลเชิงสมมติฐานองค์ประกอบของวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1

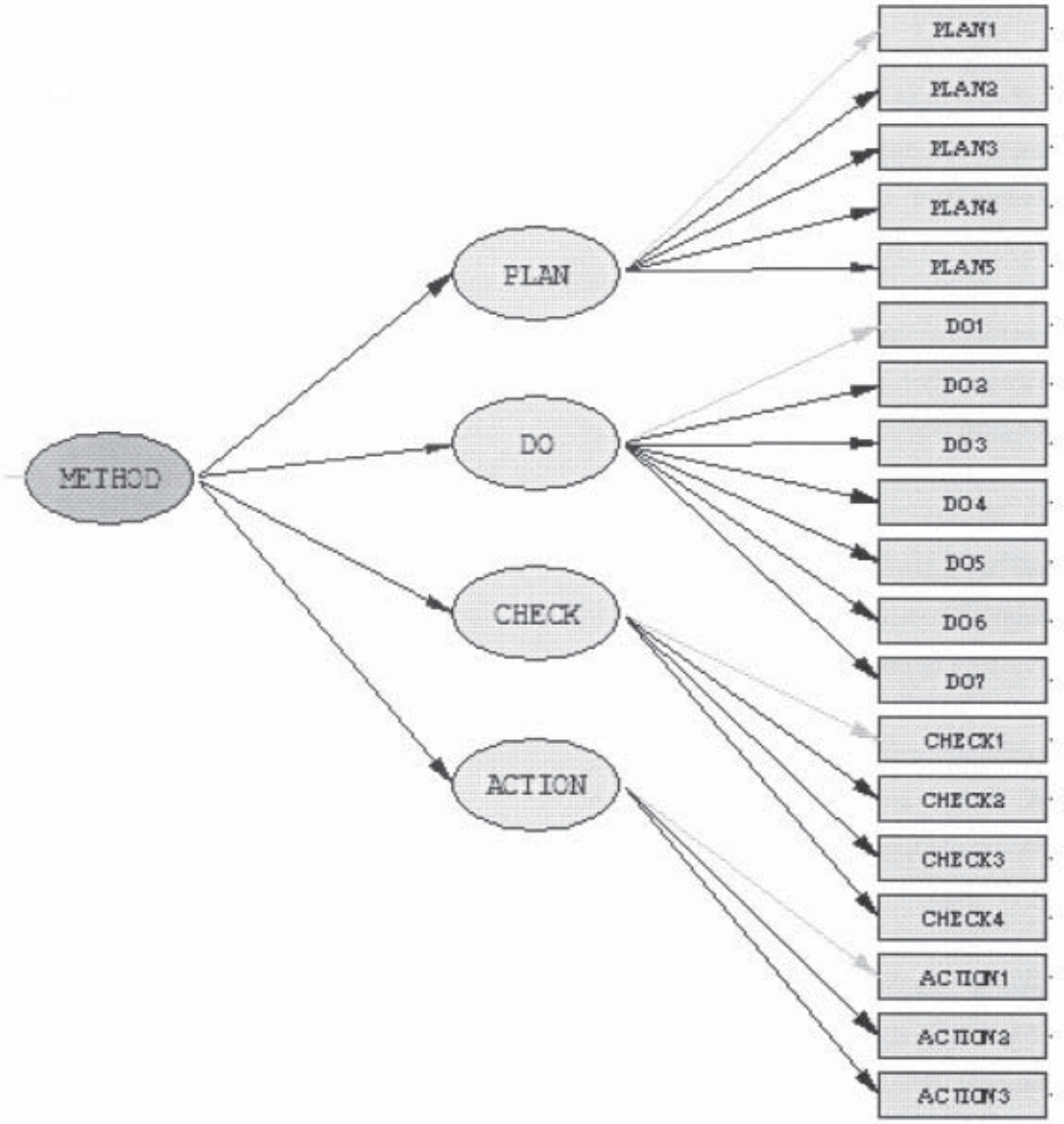

ภาพที่ 1 โมเดลเชิงสมมติฐานองค์ประกอบของวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ครูผู้สอนดนตรีไทยจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้

กลุ่มตัวอย่าง

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนดนตรีไทยในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาตัวแปรพหุนาม จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่พอสมควร บูมส์มา (Boomsma, 1983 อ้างถึงในนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 311) เสนอว่ากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมควรเป็น 400 คน ดังนั้นเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเกิดความสมบูรณ์ของการวิเคราะห์มากขึ้น ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547 : 136 - 138)

2.1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) สุ่มตัวอย่างจังหวัดในภาคใต้จาก 14 จังหวัด โดยวิธีการจับฉลากได้มาจำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรังและสงขลา

2.2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) สุ่มตัวอย่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาใน 4 จังหวัด จังหวัดละ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา ได้ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.3 สุ่มสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก ได้โรงเรียนจำนวน 400 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 200 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 200 โรงเรียน

2.4 เลือกครูผู้สอนดนตรีไทยของ 4 จังหวัด จำนวน 400 คน จากโรงเรียนที่สุ่มได้จากข้อ 2.3 โรงเรียนละ 1 คน ประกอบด้วยครูผู้สอนดนตรีไทยโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 200 คน และครูผู้สอนดนตรีไทยโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 200 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนดนตรีไทยจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จากจังหวัด สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรังและสงขลา

จังหวัด	ครูผู้สอนดนตรีไทย ระดับประถมศึกษา	ครูผู้สอนดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สุราษฎร์ธานี			
- สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 1	50		50
- สพม. เขต 11		50	50
นครศรีธรรมราช			
- สพป.นครศรีธรรมราช เขต 3	50		50
- สพม. เขต 12		50	50
ตรัง			
- สพป. ตรัง เขต 1	50		50
- สพม. เขต 13		50	50
สงขลา			
- สพป.สงขลา เขต 2	50		50
- สพม. เขต 16		50	50
รวม	**200**	**200**	**400**

รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับครูผู้สอนดนตรีไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) และแบบเติมข้อความสั้น ๆ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วย ด้านการวางแผนอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (P) ด้านการดำเนินการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (D) ด้านการประเมินผลการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (C) และด้านการปรับปรุงและพัฒนาการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (A)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของครูผู้สอนดนตรีไทย โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่เยาวชน และทฤษฎีในการดำเนินงานอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่เยาวชน ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

2. กำหนดนิยามเชิงทฤษฎีและนิยามเชิงปฏิบัติการของคำศัพท์ตามแปรที่เกี่ยวข้อง

3. กำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของเครื่องมือวิจัย

4. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด โดยให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย และสอดคล้องกับการวัดตัวแปรตามนิยามศัพท์เฉพาะ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน จำนวน 54 ข้อ ด้านการดำเนินการ จำนวน 76 ข้อ ด้านการประเมินผล จำนวน 45 ข้อ และด้านการปรับปรุงและพัฒนา จำนวน 37 ข้อ

5. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเสนอผู้เชี่ยวชาญ ช่วยตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ แล้วผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

6. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความถูกต้องของภาษา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC : Item Objective Congruence Index) ด้านการวางแผน ผ่านเกณฑ์ 48 ข้อ ปรับปรุง 2 ข้อ ด้านการดำเนินการ ผ่านเกณฑ์ 66 ข้อ ปรับปรุง 4 ข้อ ด้านการประเมินผล ผ่านเกณฑ์ 47 ข้อ ปรับปรุง 3 ข้อ และด้านการปรับปรุงและพัฒนา ผ่านเกณฑ์ 25 ข้อ ปรับปรุง 5 ข้อ

7. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (try out) กับครูสอนดนตรีไทยจากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดดนตรีไทยชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระดับภาคใต้จำนวน 40 คน เป็นครูสอนดนตรีไทยประถมศึกษาจำนวน 20 คนและมัธยมศึกษา จำนวน 20 คน

8. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยแบ่งคะแนนการประเมินเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้เทคนิค 25% แล้วใช้สถิติ t - test แบบสองกลุ่มอิสระ ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลการประเมินของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS for Windows) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด ดังนั้นได้แบบสอบถามด้านการวางแผน จำนวน 50 ข้อ ด้านการดำเนินการ จำนวน 70 ข้อ ด้านการประเมินผล จำนวน 40 ข้อ และด้านการปรับปรุงและพัฒนา จำนวน 30 ข้อ

9. วิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถามทั้งฉบับในด้านความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS for Windows) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามสำหรับครูมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

10. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยวางแผนจัดทำข้อมูลตารางเวลาในการเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยประสานงานกับไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยตนเอง โดยแจ้งให้ผู้บริหารทราบเพื่อนัดหมายวันและเวลาที่จะมาเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิควิธีและค่าสถิติดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติพื้นฐานบรรยาย ให้ทราบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษา ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยในสถานศึกษา ด้วยโปรแกรม LISREL 8.72 ดังนี้

2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก (First Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยในสถานศึกษา

2.2 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยในสถานศึกษา

ขั้นตอนวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันใช้ข้อมูลการตอบแบบสอบถามวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยในสถานศึกษา ของครูผู้สอนดนตรีไทย จำนวน 400 คน ประกอบด้วยครูผู้สอนดนตรีไทยในระดับประถมศึกษาจำนวน 200 คน และครูผู้สอนดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 200 คน นำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อสร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดด้วยด้วยโปรแกรม SPSS

2. ตรวจสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญโดยพิจารณาค่าดังต่อไปนี้

2.1 Bartlett' Test of Spphericity ต้องมีค่ามาก ๆ แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 Kaiser - Meyer- Olkin Measure of Sampling Adequacy ต้องมีค่าใกล้ 1

3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก (First Order Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปแกรมลิสเรล 8.72 เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยในสถานศึกษา

4. นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีคุณสมบัติตามการพิจารณาข้างต้นมาดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) ด้วย โปแกรมลิสเรล 8.72 เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากค่าสถิติดังต่อไปนี้

ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) เป็นค่าที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล (Joreskog & Sorbom, 1989, pp. 23 - 28 อ้างถึงในนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 53 - 55) มีดังนี้

4.1 ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi-Square Statistic : c^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ว่า ฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าไค - สแควร์มีค่าต่ำมากยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) ดัชนี GFI มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1.00 ถ้าค่าดัชนี GFI มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.3 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index : AGFI) เป็นค่าที่ได้จากการปรับแก้ดัชนี GFI โดยคำนึงถึงขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวแปร และขนาดขององศาอิสระ ถ้าค่าดัชนี AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.4 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (Standardized Root Mean Square Residual : SRMR) เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลสองโมเดล เฉพาะที่เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ค่าดัชนี SRMR มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1.00 ถ้าค่าดัชนี SRMR มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี

4.5 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) ค่า RMSEA อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1.00 ถ้าค่าดัชนี RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence Index) ซึ่งคำนวณจากสูตร (สุวิมล ติรกานันท์, 2550 : 165)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์

SR = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้สถิติ t - test แบบสองกลุ่มอิสระ (Independent sample test) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

2. การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน

ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษา ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้

โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อสร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดด้วยด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

4. สถิติวัดความสอดคล้องของโมเดลด้วยดัชนี (Goodness of Fit Index) (สุวิมล ติรกานันท์, 2553 : 240-247)

4.1 การทดสอบแบบ overall fit ด้วย chi-square test (c^2 –test)

จาก $c = nF[S,S(q)]$

ค่า c จะมีการแจกแจงใกล้เคียงกับ chi-square เมื่อมีขนาดกลุ่มตัวอย่างใหญ่ด้วย degrees of freedom (df) = s - t

s = k(k+1)/2 = จำนวนความแปรปรวนร่วมที่เป็นสมาชิกครึ่งล่างของเส้นทแยงมุม

k = จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้

t = จำนวนตัวแปรอิสระ

4.2 Goodness of fit index (GFI)

$$GFI = 1 - \frac{(S-\hat{\sigma})'W^{-1}(S-\hat{\sigma})}{S'W^{-1}S}$$

S = variance - covariance matrix ของกลุ่มตัวอย่าง

s = variance - covariance matrix ของประชากรตามทฤษฎี

W = เมตริกซ์น้ำหนักที่ใช้ปรับค่าในการคำนวณ

4.3 Adjusted goodness of fit index (AGFI)

$$AGFI = 1 - \frac{(p+q)(p+q+1)}{2d}(1-GFI)$$

p = จำนวน observed variables

q = จำนวน predictor variables

d = degrees of freedom ของโมเดล

4.4 Root Mean Square Residual (RMR)

$$RMR = \left[2\sum_{i=1}^{p+q}\sum_{j=1}^{i}(S_{ij}-\hat{\sigma}_{ij})^2 \Big/ (p+q)(p+q+1)\right]^{1/2}$$

4.5 Root Mean Square Residual error of approximation (RMSEA)

$$RMSEA = \sqrt{\frac{(\chi^2 - df_x)}{(N-1)}}$$

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จำนวน 4 องค์ประกอบได้แก่ ด้านการวางแผนอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (P) จำนวน 5 ตัวแปร ด้านการดำเนินการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (D) จำนวน 7 ตัวแปร ด้านการประเมินผลการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (C) จำนวน 4 ตัวแปร และด้านการปรับปรุงและพัฒนาการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (A) จำนวน 3 ตัวแปร รวมจำนวน 19 ตัวแปร

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 163.42 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.15383 ที่องศาอิสระ(df) เท่ากับ 146 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) เท่ากับ 1.12 ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.017 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) เท่ากับ 0.96 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เท่ากับ 0.95 ดัชนีรากของกาลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) เท่ากับ 0.028 น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรมีค่าเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.71 – 0.78 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว

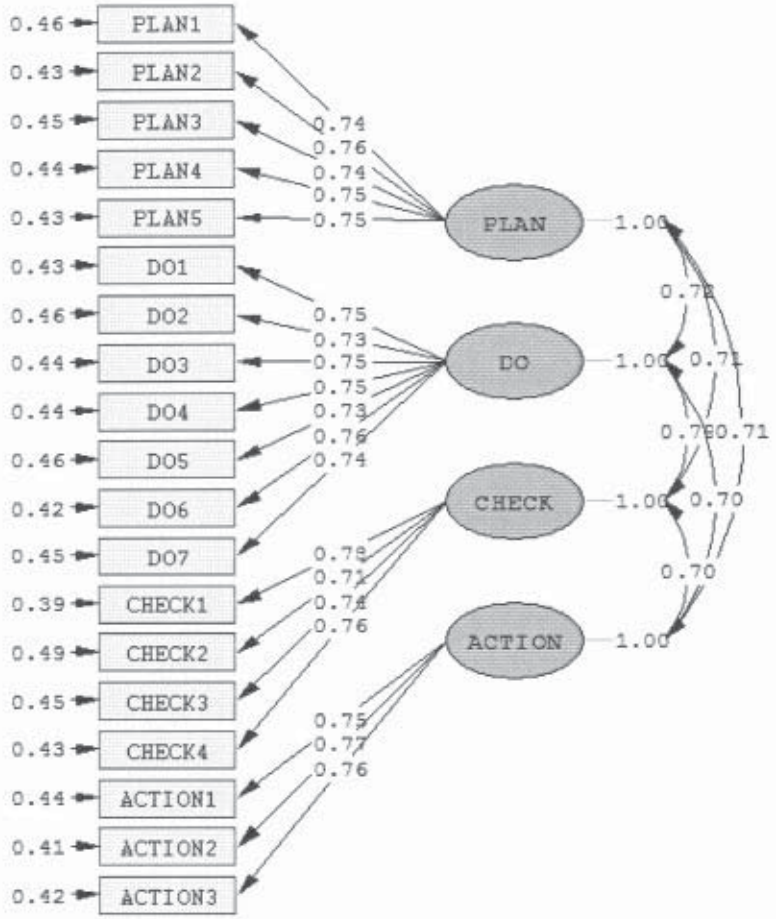

Chi-Square=163.42, df=146, P-value=0.15383, RMSEA=0.017

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรกวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 องค์ประกอบด้านการวางแผน (PLAN) ตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุดคือ การทำโครงการ (PLAN2) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.76 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการวางแผน (PLAN) ร้อยละ 57 รองลงมาคือ การเตรียมอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ (PLAN4) การเตรียมงบประมาณ (PLAN5) การเตรียมบุคลากร (PLAN3) และการกำหนดเป้าหมายและนโยบาย (PLAN1) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.75, 0.75, 0.74 และ 0.74 มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการวางแผน (PLAN) ร้อยละ 56, 57, 54 และ 55 ตามลำดับ

2.2 องค์ประกอบด้านการดำเนินการ (DO) ตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุดคือ การให้บริการรับใช้สังคม (DO6) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.76 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการดำเนินการ (DO) ร้อยละ 58 รองลงมาคือ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (DO4) การขอความร่วมมือกับหน่วยงาน (DO3) การสอนหรือถ่ายทอด

(DO1) การบำรุงขวัญและกำลังใจ (DO7) การผลิตสื่อและนวัตกรรม (DO2) การจัดประกวดแข่งขันดนตรีไทย (DO5) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.75, 0.75, 0.75, 0.74, 0.73 และ 0.73 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการดำเนินการ (DO) ร้อยละ 56, 56, 57, 55 และ 54 ตามลำดับ

2.3 องค์ประกอบด้านการประเมินผล (CHECK) ตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุดคือ ด้านปัจจัยนำเข้า (CHECK1) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.78 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการประเมินผล (CHECK) ร้อยละ 61 รองลงมาคือ การรายงานผลการดำเนินงาน (CHECK4) การการประเมินผลด้านผลผลิต (CHECK3) การประเมินผลการประเมินผลด้านกระบวนการ (CHECK2) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.76, 0.74 และ 0.71 มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการประเมินผล (CHECK) ร้อยละ 57, 55 และ 51 ตามลำดับ

2.4 องค์ประกอบด้านการปรับปรุงพัฒนา (ACTION) ตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุดคือ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข (ACTION2) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.77 และมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการปรับปรุงพัฒนา (ACTION) ร้อยละ 59 รองลงมาคือ การนำผลการประเมินมาพัฒนา (ACTION3) และการวิเคราะห์และทบทวนสภาพปัญหา (ACTION1) มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.76 และ 0.75 มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบด้านการปรับปรุงพัฒนา (ACTION) ร้อยละ 58 และ56 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โมเดลวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 166.14 ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.146 ที่องศาอิสระ(df) เท่ากับ 148 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-square: χ^2/df) เท่ากับ 1.12 ค่าดัชนีรากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.018 ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดี (Goodness of Fit Index: GFI) เท่ากับ 0.96 (GFI > 0.90) ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) เท่ากับ 0.95 ดัชนีรากของกาลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual : SRMR) เท่ากับ 0.0296 น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรมีค่าเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.81 - 0.88 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว

วิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้านมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จัดเรียงลำดับตาม ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้ดังนี้ องค์ประกอบด้านการดำเนินการ องค์ประกอบด้านการประเมินผล องค์ประกอบด้านการวางแผน และองค์ประกอบด้านการปรับปรุงและพัฒนา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.88, 0.88, 0.82 และ 0.81 ตามลำดับ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย คิดเป็นร้อยละ 78, 77, 68 และ 67 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการดำเนินการ

มีน้ำหนักสำคัญที่สุด ขณะองค์ประกอบด้านการปรับปรุงและพัฒนา มีค่าน้ำหนักความสำคัญต่อวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยน้อยที่สุด

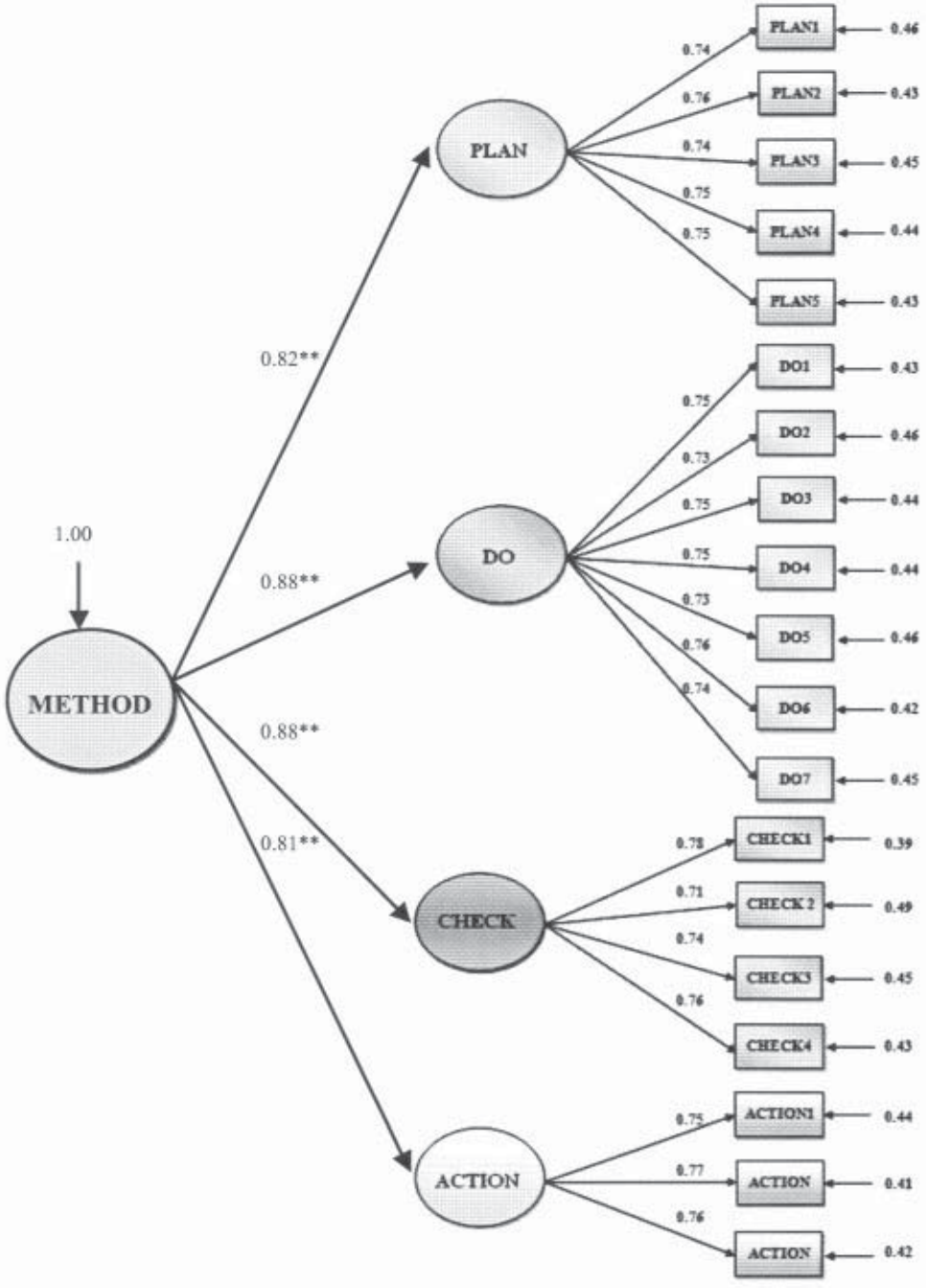

Chi-Square = 166.14, df = 148, P-value = 0.14624, RMSEA = 0.018

ภาพที่ 3 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงว่า องค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วัดได้จากองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ เป็นไปตามสมมุติฐานอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการดำเนินการ (DO) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับหนึ่ง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.88 มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยคิดเป็นร้อยละ 78

ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของพินิจ สังสัพพันธ์ (2553 : 182 - 191) ที่พบว่าครูสอนดนตรีไทย มีสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยในสถานศึกษาได้สำเร็จโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ในการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยในภาพรวมร้อยละ 96.60 ทั้งนี้น่าจะเกิดจากการที่ครูสอนดนตรีไทยได้ใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่งมาใช้ในการดำเนินงานอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย ซึ่งสอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2545 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า ครูมืออาชีพต้องใช้กระบวนการ P - D - C - A มาใช้ในการทำงาน เนื่องจากวัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่งเป็นระบบการทำงานที่มีคุณภาพที่รู้จักแพร่หลายระบบหนึ่ง ที่สามารถปรับแก้ผลลัพธ์ที่ไม่ได้มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการ เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุง การป้องกันมิให้เกิดความเสียหาซ้ำซ้อน เรื้อรัง พร้อมกับยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น เมื่อนำมาใช้ดำเนินงานในโรงเรียน ส่งผลให้องค์ประกอบด้านการดำเนินการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียน (DO) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับหนึ่ง

นอกจากนี้พฤติกรรมการสอนของครูสอนดนตรีไทยได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิติมาพร ตุ้ยหล้า (2535 : 111 - 120) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนดนตรีไทยดีเด่น ในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนดนตรีไทยดีเด่นส่วนใหญ่เตรียมการสอน ทำคู่มือการสอน ทำบันทึกการสอน การจัดหา เตรียมสื่อ และเตรียมวิธีวัดผลและประเมินผล การดำเนินการสอน โดยการสาธิต ควบคู่กับการบรรยาย การสาธิตให้นักเรียนสังเกตและปฏิบัติตาม มีการบรรยายหรืออธิบายให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง การวัดผลและประเมินผล ใช้การสังเกตการปฏิบัติจริงเป็นกลุ่มใหญ่ ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติจริงเป็นกลุ่มเล็ก ใช้วิธีการสังเกตการณ์ปฏิบัติจริงเป็นรายบุคคล ใช้ข้อทดสอบและสนทนาซักถาม ซึ่งเป็นการวัดผลระหว่างเรียนและสิ้นสุดการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรี นักเรียนรู้จักดนตรีไทย รักดนตรีไทยมากขึ้น

2. องค์ประกอบด้านการประเมินผล (CHECK) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.88 มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยคิดเป็นร้อยละ 77

ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของพินิจ สังสัพพันธ์ (2553 : 182 - 191) พบว่า ด้านการประเมินผลการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (C) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งเป็นเพราะในแต่ละปีได้มีหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชนทั้งในและนอกเขตบริการของโรงเรียน เชิญวงดนตรีไทยของโรงเรียนไปร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำ ส่วนในเรื่องประกวดแข่งขันดนตรีไทยในระดับต่าง ๆ โรงเรียนได้ให้การสนับสนุนและแสวงหาโอกาสในการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างเต็มที่จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และความสนใจใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยเป็นอย่างดี สามารถเล่นดนตรีไทยได้ทั้งประเภทเดี่ยวและรวมวง และเนื่องจากผลการจัดกิจกรรมดนตรีไทยเป็นผลงานเชิงประจักษ์จึงเป็นที่พึงพอใจแก่นักเรียน ครูและผู้ปกครองนักเรียน จึงทำให้ด้านการประเมินผลการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย (C) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

นอกจากนี้ได้สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการส่งเสริมดนตรีไทยในโรงเรียนของ สุนิตย์ ชูช่วยสุวรรณ (2550 : 76 - 78) พบว่า ผลการประเมินด้านบริบท อยู่ในระดับสูงสุด ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัด ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับสูงสุด ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัด ผลการประเมินด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัด ผลการประเมินด้านผลผลิต อยู่ในระดับสูงสุด ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกตัวชี้วัด และสอดคล้องกับสายพิณ พุทธิสาร (2543 : 166 - 170) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม ครูที่ปรึกษากิจกรรมและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและจัดทำเอกสารรายงานผลการจัดกิจกรรมเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม

3. องค์ประกอบด้านการวางแผน (PLAN) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสาม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.82 มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยคิดเป็นร้อยละ 68

ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการส่งเสริมดนตรีไทยในโรงเรียนของ สุนิตย์ ชูช่วยสุวรรณ (2550 : 76 - 78) พบว่า มีผลการดำเนินโครงการด้านปัจจัยนำเข้าสูงสุด โดยมีตัวชี้วัดคือครูผู้สอนดนตรีไทย เครื่องดนตรีไทย งบประมาณ อาคารสถานที่ และนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าของการวางแผนอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรม ด้านดนตรีไทย และสอดคล้องกับทัศไนย อายุเจริญ (2535 : 127 - 133) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่กำหนดเป้าหมายในการเรียนการสอนเป็นพิเศษ มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ เกิดทักษะการปฏิบัติ และเกิดเจตคติที่ดีต่อดนตรีไทย ด้านนโยบาย ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดครูเข้าสอนตามความสามารถและประสบการณ์ทางดนตรีไทยของครู มีการร่วมประชุมกับคณะครูและ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสายพิณ พุทธิสาร (2543 : 166 - 170) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการจัดกิจกรรม โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมโดยจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการ โดยครูที่ปรึกษากิจกรรมเป็นผู้เขียนโครงการ มีการประสานงานในการอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ มีการเชิญวิทยากรพิเศษและศิษย์เก่าเพื่อช่วยในการจัดกิจกรรม งบประมาณในการจัดกิจกรรมได้รับจากเงินบำรุงการศึกษาและเงินสมาคมผู้ปกครองและครู ครูที่ปรึกษากิจกรรมประชาสัมพันธ์การรับสมาชิกกับนักเรียนในห้องเรียน นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษดนตรีไทย ปัญหาที่พบในการเตรียมการจัดกิจกรรมคือ สถานที่ฝึกซ้อมไม่เหมาะสม ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญและงบประมาณไม่เพียงพอ

4. องค์ประกอบด้านการปรับปรุงพัฒนา (ACTION) เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอันดับสี่ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.81 มีความแปรผันร่วมกับองค์ประกอบวิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยคิดเป็นร้อยละ 67

การปรับปรุงและพัฒนาการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทย เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะเมื่อผู้รับผิดชอบกิจกรรมประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้วขั้นต่อไปต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์สังเคราะห์ แปลผลภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการพัฒนาการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบและใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้ง จัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 44 - 45) ทั้งนี้เนื่องจากโดยหลักการแล้ว ผลของการตรวจสอบ หากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้น ทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาตามลักษณะปัญหาที่ค้นพบ การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Act) เมื่อตรวจสอบสิ่งที่ได้ทำตามแผน พบว่า มีส่วนบกพร่อง เพราะแผนไม่ดี หรือทำไม่ได้ตามแผน ต้องแก้ไขส่วนที่บกพร่อง (บรรจง จันทมาศ, 2540 : 7) การนำผลการตรวจสอบมาวิเคราะห์ พิจารณาหาต้นตอสาเหตุข้อบกพร่อง การระดมสมองเพื่อการแก้ไขป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำอีก การกำหนดมาตรฐาน การตัดสินใจว่าขั้นตอนการทำงานที่ผ่านมา น่าจะถือเป็นมาตรฐานการทำงาน หรือต้องแก้ไขปรับปรุงต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญมาก (วรภัทร์ ภู่เจริญ, 2542: 27) ดังนั้นจึงทำให้ระดับผลการปฏิบัติน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กิตติมาพร ตุ้ยหล้า. (2535). พฤติกรรมการสอนของครูสอนดนตรีไทยดีเด่นในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

_____. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พริกหวาน กราฟฟิค.

จิรพรรณ จันผกา. (2545). การพัฒนาโปแกรมการสอนขิมตามแนวหลักสูตรงานอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัศไนย อายุเจริญ. (2535). สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรจง จันทมาศ. (2540). ระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000. กรุงเทพฯ : ส. เอเชีย เพลส,

พินิจ สังสัพพันธ์. (2553). วิธีการอนุรักษ์และปลูกฝังวัฒนธรรมด้านดนตรีไทยแก่นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. โครงการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

รุ่ง แก้วแดง. (2545). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

วรภัทร ภู่เจริญ. (2542). แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนิตย์ ชูช่วยสุวรรณ. (2550). การประเมินโครงการส่งเสริมดนตรีไทยในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สุวิมล ติรกานันท์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2553). การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายพิณ พุทธิสาร. (2543). การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดดนตรีไทยถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรวิชช์ นาครทรรพ. (2548). เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.